Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

18 aprilie 2013 *

„Restituirea unor taxe percepute de un stat membru cu încălcarea dreptului Uniunii — Regim național care limitează dobânzile aferente taxei rambursate pe care trebuie să le plătească statul respectiv — Dobânzi calculate începând din ziua care urmează datei formulării cererii de restituire a taxei — Neconformitate cu dreptul Uniunii — Principiul efectivității”

În cauza C-565/11,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunalul Sibiu (România), prin decizia din 14 iulie 2011, primită de Curte la 10 noiembrie 2011, în procedura

Mariana Irimie

împotriva

Administrației Finanțelor Publice Sibiu,

Administrației Fondului pentru Mediu,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul M. Ilešič (raportor), președinte de cameră, domnii E. Jarašiūnas, A. Ó Caoimh, doamna C. Toader și domnul C. G. Fernlund, judecători,

avocat general: domnul M. Wathelet,

grefier: domnul M. Aleksejev, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 17 octombrie 2012,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru doamna Irimie, de D. Târșia, avocat;

— pentru guvernul român, de R. H. Radu, precum și de R. M. Giurescu și de A. Voicu, în calitate de agenți;

— pentru guvernul spaniol, de A. Rubio González, în calitate de agent;

— pentru guvernul portughez, de L. Inez Fernandes, în calitate de agent;

* Limba de procedură: româna.

— pentru Comisia Europeană, de J.-P. Keppenne, precum și de L. Bouyon și de C. Barslev, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 13 decembrie 2012,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea dreptului Uniunii în raport cu un regim național care limitează dobânzile acordate cu ocazia restituirii unei taxe percepute cu încălcarea dreptului Uniunii la cele care curg începând din ziua care urmează datei formulării cererii de restituire a taxei respective.

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între doamna Irimie, resortisant român, pe de o parte, și Administrația Finanțelor Publice Sibiu și Administrația Fondului pentru Mediu, pe de altă parte, cu privire la plata dobânzilor cu ocazia restituirii unei taxe percepute cu încălcarea dreptului Uniunii.

Dreptul român

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 50/2008

3 În ordinea juridică românească, la momentul faptelor aflate la originea litigiului principal, taxa pe poluare pentru autovehicule era reglementată de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 50/2008 din 21 aprilie 2008 pentru instituirea taxei pe poluare pentru autovehicule (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 327 din 25 aprilie 2008, denumită în continuare „OUG nr. 50/2008”).

Ordonanța Guvernului nr. 92/2003

4 Procedura fiscală este reglementată de Ordonanța Guvernului nr. 92 din 24 decembrie 2003 privind Codul de procedură fiscală (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 941 din 29 decembrie 2003), cu modificările ulterioare (denumită în continuare „OG nr. 92/2003”).

5 Articolul 70 din OG nr. 92/2003, intitulat „Termenul de soluționare a cererilor contribuabililor”, prevede:

„(1) Cererile depuse de către contribuabil potrivit prezentului cod se soluționează de către organul fiscal în termen de 45 de zile de la înregistrare.(2) În situațiile în care, pentru soluționarea cererii, sunt necesare informații suplimentare relevante pentru luarea deciziei, acest termen se prelungește cu perioada cuprinsă între data solicitării și data primirii informațiilor solicitate.”

6 Articolul 124 din OG nr. 92/2003, intitulat „Dobânzi în cazul sumelor de restituit sau de rambursat de la buget”, prevede la alineatul (1):

„Pentru sumele de restituit sau de rambursat de la buget contribuabilii au dreptul la dobândă din ziua următoare expirării termenului prevăzut la [...] articolul 70, [...] până la data stingerii prin oricare dintre modalitățile prevăzute de lege. Acordarea dobânzilor se face la cererea contribuabililor.”

Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004

7 Contenciosul administrativ este reglementat în dreptul român de Legea contenciosului administrativ nr. 554 din 2 decembrie 2004 (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1154 din 7 decembrie 2004), cu modificările ulterioare (denumită în continuare „Legea nr. 554/2004").

8 Articolul 1 din Legea nr. 554/2004, intitulat „Subiectele de sesizare a instanței", prevede la alineatul (1):

„Orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente, pentru anularea actului, recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim și repararea pagubei ce i-a fost cauzată. [...]"

9 Articolul 8 din Legea nr. 554/2004, intitulat „Obiectul acțiunii judiciare", prevede la alineatul (1):

„Persoana vătămată într-un drept recunoscut de lege sau într-un interes legitim printr-un act administrativ unilateral, nemulțumită de răspunsul primit la plângerea prealabilă sau care nu a primit niciun răspuns în termen [...], poate sesiza instanța de contencios administrativ competentă, pentru a solicita anularea în tot sau în parte a actului, repararea pagubei cauzate și, eventual, reparații pentru daune morale. De asemenea, se poate adresa instanței de contencios administrativ și cel care se consideră vătămat într-un drept sau interes legitim al său prin nesoluționarea în termen sau prin refuzul nejustificat de soluționare a unei cereri [...]"

Cauza principală și întrebarea preliminară

10 În anul 2007, doamna Irimie a cumpărat un autovehicul înmatriculat în Germania. Pentru a-l înmatricula în România, aceasta a achitat, în conformitate cu decizia din 4 iulie 2008 a Administrației Finanțelor Publice Sibiu, taxa pe poluare prevăzută de OUG nr. 50/2008, în cuantum de 6 707 RON.

11 La 31 august 2009, doamna Irimie a inițiat o procedură la Tribunalul Sibiu pentru a obține obligarea Administrației Finanțelor Publice Sibiu și a Administrației Fondului pentru Mediu, pe de o parte, la restituirea sumei plătite cu titlu de taxă pe poluare și, pe de altă parte, la plata dobânzilor aferente sumei respective de la data plății acesteia.

12 Instanța de trimitere constată că latura litigiului care privește cererea de restituire a sumei plătite cu titlu de taxă pe poluare nu ridică probleme majore, ținând seama de Hotărârea Curții din 7 aprilie 2011, Tatu (C-402/09, Rep., p. I-2711), precum și de jurisprudența ulterioară care confirmă această hotărâre.

13 În ceea ce privește, în schimb, cererea de plată a unor dobânzi aferente cuantumului taxei pe poluare, calculate începând de la data plății acesteia, instanța de trimitere subliniază că nu o poate admite din cauza dispozițiilor coroborate ale articolelor 70 și 124 din OG nr. 92/2003. Astfel, după cum precizează instanța menționată în răspunsul la cererea de lămuriri a Curții, din jurisprudența națională, constantă și neechivocă, reiese că, potrivit articolelor menționate, dobânzile aferente sumelor care trebuie restituite de la bugetul de stat nu sunt acordate decât începând din ziua care urmează datei formulării cererii de restituire.

14 Instanța de trimitere are însă îndoieli cu privire la conformitatea unei astfel de norme cu dreptul Uniunii, în special cu principiile echivalenței, efectivității și proporționalității, precum și cu dreptul de proprietate, consacrat la articolul 17 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene coroborat cu articolul 6 TUE.

15 În aceste condiții, Tribunalul Sibiu a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„[Principiile] echivalenței, efectivității și proporționalității remediilor pentru încălcările dreptului [Uniunii] ocazionate particularilor prin aplicarea unei legislații neconforme cu dreptul [Uniunii], rezultate din jurisprudența Curții [...], coroborate cu dreptul de proprietate, instituit de articolul 6 [TUE] [și de] articolul 17 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, pot fi interpretate ca opunându-se unor dispoziții de drept intern care restrâng cuantumul prejudiciului susceptibil de a fi recuperat de particularul al cărui drept a fost încălcat?”

Cu privire la întrebarea preliminară

16 Din decizia de trimitere reiese că prin întrebarea adresată se urmărește, în esență, să se stabilească dacă dreptul Uniunii trebuie interpretat în sensul că se opune unui regim național, precum cel în discuție în litigiul principal, care limitează dobânzile acordate cu ocazia restituirii unei taxe percepute cu încălcarea dreptului Uniunii la cele care curg începând din ziua care urmează datei formulării cererii de restituire a acestei taxe.

17 Doamna Irimie și Comisia Europeană consideră că se impune oferirea unui răspuns afirmativ la această întrebare, în timp ce guvernele român, spaniol și portughez arată că dreptul Uniunii nu se opune unui regim precum cel în discuție în litigiul principal.

18 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că Curtea a avut deja ocazia să constate că dreptul Uniunii se opune unei taxe precum cea instituită de OUG nr. 50/2008 în versiunea aplicabilă faptelor în discuție în litigiul principal, care are ca efect descurajarea importului și a punerii în circulație în România a unor vehicule de ocazie cumpărate în alte state membre (Hotărârea Tatu, citată anterior, punctele 58 și 61).

19 Trebuie arătat, asemenea avocatului general la punctul 19 din concluzii, că nu este de competența Curții să califice din punct de vedere juridic acțiunea formulată de reclamanta din litigiul principal. În speță, îi revine acesteia obligația de a preciza natura și temeiul acțiunii sale, sub controlul instanței de trimitere (a se vedea prin analogie Hotărârea din 13 martie 2007, Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation, C-524/04, Rep., p. I-2107, punctul 109 și jurisprudența citată).

20 Dintr-o jurisprudență constantă reiese că dreptul de a obține rambursarea unor taxe percepute de un stat membru cu încălcarea dreptului Uniunii reprezintă consecința și completarea drepturilor conferite justițiabililor de dispozițiile dreptului Uniunii care interzic astfel de taxe. Statul membru este, așadar, obligat, în principiu, să ramburseze taxele percepute cu încălcarea dreptului Uniunii (Hotărârea din 6 septembrie 2011, Lady & Kid și alții, C-398/09, nepublicată încă în Repertoriu, punctul 17, precum și Hotărârea din 19 iulie 2012, Littlewoods Retail și alții, C-591/10, nepublicată încă în Repertoriu, punctul 24).

21 În plus, trebuie amintit că, atunci când un stat membru a încasat taxe cu încălcarea normelor dreptului Uniunii, justițiabilii au dreptul la restituirea nu numai a taxei percepute fără temei, ci și a sumelor plătite acestui stat sau reținute de acesta în legătură directă cu taxa respectivă. Aceasta cuprinde și pierderile reprezentate de indisponibilizarea sumelor ca urmare a exigibilității premature a taxei (a se vedea Hotărârea din 8 martie 2001, Metallgesellschaft și alții, C-397/98 și C-410/98, Rec., p. I-1727, punctele 87-89, Hotărârea din 12 decembrie 2006, Test Claimants in the FII Group Litigation, C-446/04, Rec., p. I-11753, punctul 205, Hotărârea Littlewoods Retail și alții, citată anterior, punctul 25, precum și Hotărârea din 27 septembrie 2012, Zuckerfabrik Jülich și alții, C-113/10, C-147/10 și C-234/10, nepublicată încă în Repertoriu, punctul 65).

22 În consecință, principiul obligării statelor membre să restituie cu dobândă taxele percepute cu încălcarea dreptului Uniunii decurge din acest din urmă drept (Hotărârile citate anterior Littlewoods Retail și alții, punctul 26, precum și Hotărârea Zuckerfabrik Jülich și alții, punctul 66).

23 În această privință, Curtea a statuat deja că, în absența unei reglementări a Uniunii, revine ordinii juridice interne a fiecărui stat membru atribuția de a prevedea condițiile în care se impune acordarea unor astfel de dobânzi, în special rata și modul de calcul al acestor dobânzi. Aceste condiții trebuie să respecte principiile echivalenței și efectivității, ceea ce înseamnă că nu trebuie să fie mai puțin favorabile decât cele aplicabile unor cereri similare întemeiate pe dispoziții de drept intern și nici concepute astfel încât să facă în practică imposibilă sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite de ordinea juridică a Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea Littlewoods Retail și alții, citată anterior, punctele 27 și 28, precum și jurisprudența citată).

24 În ceea ce privește principiul echivalenței, trebuie arătat că Curtea nu dispune de niciun element de natură să dea naștere unor îndoieli în legătură cu conformitatea cu acesta a regimului în discuție în litigiul principal.

25 Astfel, din dosarul de care dispune Curtea pare să rezulte că regimul în discuție în litigiul principal, care nu acordă dobânzi decât începând din ziua care urmează datei formulării cererii de restituire a taxei percepute fără temei, se aplică tuturor sumelor care trebuie restituite de la buget, atât celor percepute cu încălcarea dreptului Uniunii, cât și celor percepute cu încălcarea dreptului național, aspect care trebuie însă verificat de instanța de trimitere.

26 În ceea ce privește principiul efectivității, acesta impune, într-o situație de restituire a unei taxe percepute de un stat membru cu încălcarea dreptului Uniunii, ca normele naționale care privesc în special calculul dobânzilor eventual datorate să nu aibă ca efect privarea persoanei impozabile de o despăgubire adecvată pentru pierderea suferită prin plata nedatorată a taxei (a se vedea Hotărârea Littlewoods Retail și alții, citată anterior, punctul 29).

27 În speță, trebuie să se constate că un regim precum cel în discuție în litigiul principal, care limitează dobânzile la cele care curg începând din ziua care urmează datei formulării cererii de restituire a taxei percepute fără temei, nu îndeplinește această cerință.

28 Astfel, această pierdere depinde în special de durata indisponibilizării sumei plătite fără temei cu încălcarea dreptului Uniunii și survine astfel, în principiu, în perioada cuprinsă între data plății fără temei a taxei în cauză și data restituirii acesteia.

29 Având în vedere cele de mai sus, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că dreptul Uniunii trebuie interpretat în sensul că se opune unui regim național, precum cel în discuție în litigiul principal, care limitează dobânzile acordate cu ocazia restituirii unei taxe percepute cu încălcarea dreptului Uniunii la cele care curg începând din ziua care urmează datei formulării cererii de restituire a acestei taxe.

Cu privire la cheltuielile de judecată

30 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Dreptul Uniunii trebuie interpretat în sensul că se opune unui regim național, precum cel în discuție în litigiul principal, care limitează dobânzile acordate cu ocazia restituirii unei taxe percepute cu încălcarea dreptului Uniunii la cele care curg începând din ziua care urmează datei formulării cererii de restituire a acestei taxe.

Semnături